

DEMİR ÇELİK İTHALATINDA GÜMRÜK VERGİSİ İNDİRİM KARARI VE ENDÜSTRİYE ETKİLERİNE YÖNELİK BİR DEĞERLENDİRME¹

Yasin BIYIK

İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, ybiyik@itu.edu.tr

Orcid ID: 0000-0002-6505-3790

N. Lerzan ÖZKALE

İstanbul Teknik Üniversitesi, İşletme Fakültesi, ozkale@itu.edu.tr

Orcid ID: 0000-0002-5858-8199

Makale Geliş Tarihi: 05.03.2018 Makale Kabul Tarihi: 15.03.2019

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Atıf: Biyık, Y. & Özkale, N. L. (2019). Demir çelik ithalatında gümrük vergisi indirim kararı ve endüstriye etkilerine yönelik bir değerlendirme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (43), 83-103.

Öz

Demir çelik endüstrisi, reel ekonomiye sağladığı katkılar açısından dünya ekonomileri için stratejik önemi olan bir endüstridir. Avrupa Birliği'nin (AB) kuruluşunda demir çelik endüstrisi için Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunun (AKÇT) oluşturulmuş olması buna somut bir örnektir. Sektörün bir diğer önemli aktörü ABD'nin demir çelik endüstrisine yönelik halen süren korumacı önlemleri yoğun tartışma yaratmaktadır. Öte yandan, Çin hükümetinin teşvik ettiği çelik ihracatına karşı, AB'nin ülkeden yaptığı çelik ithalatına yönelik korumacı önlemler almaları dikkat çekmektedir. Bu konudaki çeşitli yayınlar, Japonya ve Güney Kore'nin de çelik endüstrisinin gelişiminde devlet desteklerinin önemine vurgu yapmaktadır. Konu ile ilgili Türkiye'de son olarak, Aralık 2017'de Bakanlar Kurulu kararı ile uygulamaya konan yeni ithalat rejimi gereği, ülke grupları bazında gümrük tarife indirimine gidilmiştir. Söz konusu kararın demir çelik endüstrisi açısından yaratacağı etkiler bu çalışma ile vurgulanmaya çalışılmıştır. Uygulamanın orta ve uzun vadede Türkiye demir çelik endüstrisinin rekabet gücü üzerindeki etkisinin olumsuz olacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye İthalat Rejimi, Demir-Çelik İhracatı, Rekabetçilik.

CUSTOMS DUTY DISCOUNT DECISION FOR IRON AND STEEL IMPORTS AND AN EVALUATION ABOUT ITS INDUSTRIAL IMPACTS

¹ Bu makale, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığındaki doktora çalışmasının bir bölümünü oluşturmaktadır.

Abstract

Iron and steel industry has a strategic significance in terms of its contributions into the real economy for the world economies. During the establishment of European Union (EU), forming of European Coal and Steel Community for iron and steel industry is an apparent example for that. The protective measures of the USA, as being another important actor of the industry, have been creating intense debate globally. On the other hand, as a response of steel exports from China those encouraged by the Chinese government, taking precautions of the EU for steel imports from the region is remarkable. Varying publications in this field have been pointing out the importance of government incentives for development of Japanese and South Korean steel industries. In connection with the subject, as a result of the Turkish Ministerial Board decision on December 2017 about importing regime, tariff reduction has been come into force based on specified country group classification. The impacts of the decision on iron and steel industry of Turkey over medium and long term are tried to emphasize through this study. As a summary, unfavorable results are foreseen for the industry.

Keywords: Turkey's Import Regime, Iron and Steel Exports, Competitiveness.

Giriş

Ulusların iktisadi gelişmeleri ve kalkınmaları için kritik endüstrilerden biri olarak demir çelik endüstrisi Türkiye ekonomisinde son yirmi yıllık dönem içerisinde önemli gelişmeler kaydetmiştir. Uluslararası seviyede Türkiye çelik endüstrisinin rekabet gücündeki artış, ulusal üretim kapasitesindeki artışı da beraberinde getirmiştir.

TC Ekonomi Bakanlığına ait 2017 yılı Demir-Çelik, Demir-Çelik Eşya sektör raporunda (İhracat Genel Müdürlüğü, 2018: 2) demir-çelik sektörünün ülke ekonomisi ve sanayileşmede lokomotif sektör özelliğine sahip olduğu belirtilmektedir: "Demir çelik sanayisinde gözlenen gelişmeler ile kalkınma süreci arasındaki ilişki incelendiğinde ekonominin demir çelikle ilgili alt sektörlerinin gelişiminde demir çelik ürünleri önemli rol oynamaktadır". Sektörde yaklaşık 150 bin kişi istihdam edildiği belirtilmektedir. Bağlı olduğu diğer endüstriler açısından dolaylı istihdam etkileri de dikkate alındığında endüstrinin istihdama katkısı dikkate değerdir.

Aynı raporda sektördeki sorunlar; enerji fiyatlarının yüksekliği, hammadde ve girdi olarak kullanılan hurda, cevher ve kömür ithal fiyatlarının sürekli yükselmesi, haksız rekabette neden olan kalitesiz ve düşük fiyatlı ürün ithalatı şeklinde sıralanmaktadır. Tüm bunlar ile birlikte endüstrinin teşvik programlarından faydalanması oldukça sınırlıdır. Bunun en temel sebebi, AB ile gümrük birliği gereği Türkiye'nin uymak zorunda olduğu AKÇT (Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu) ile ilgili devlet destek ve teşviklerine ilişkin olarak getirilmiş sınırlamadır.

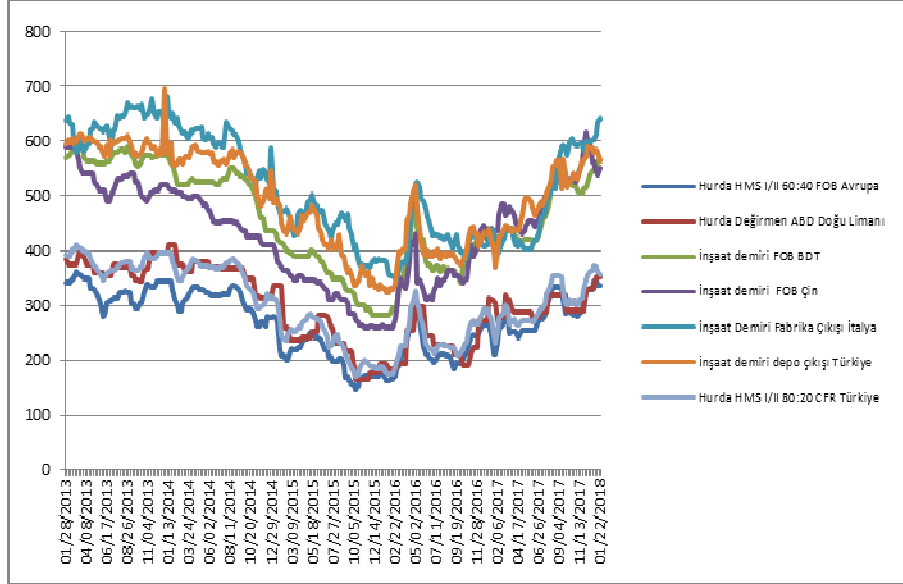
Başta Çin olmak üzere çeşitli ülkelerdeki demir çelik endüstrilerinin hükümet desteklerinden faydalanarak uluslararası rekabet avantajı sağlamalarının diğer

*Demir Çelik İthalatında Gümrük Vergisi İndirim Kararı ve Endüstriye Etkilerine
Yönelik Bir Değerlendirme*

ülkelere olan olumsuz etkileri yoğun şekilde tartışılmaktadır (Haley & Haley, 2013). Özellikle, bu durum sektörün küresel seviyede fazla kapasite sorunu ile ilişkilendirilmektedir (OECD, 2015). AB ve ABD'nin bu bağlamda korumacı önlemler alması sorunu büyütülmektedir. Son olarak, Amerikan Demir ve Çelik Enstitüsü (AISI [American Iron and Steel Institute]) endüstrinin korunması ve endüstri ile ilgili tüm faaliyetlerin ülke içerisine taşınması ile ilgili taleplerini başkan Trump'a yazılı olarak beyan etmişlerdir (REUTERS, 2017).

Tüm bu korumacılık yaklaşımlarının temelinde endüstrinin reel ekonomi açısından taşıdığı önem bulunmaktadır. Ancak durum Türkiye'de tümüyle farklı gelişmiş ve yerli sanayinin yoğun olarak üretimini gerçekleştirdiği ürün gruplarının ithalatında uygulanan gümrük vergisi (GV) oranlarında indirimle yönelik karar alınmıştır (31 Aralık 2017 tarihli ve 30287 sayılı resmi gazetede yayınlanan 2017/11168 sayılı İthalat Rejimi Kararına Ek Karar Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı). Söz konusu karar öncesinde özellikle 2017 yılı içerisinde inşaat demiri fiyatlarında dikkate değer artış meydana gelmiştir (Grafik 1). Ayrıca, 2017 Nisan ayı seçimleri öncesinde nispeten durgun seyreden yurtiçi talep ile birlikte çoğunlukla ihracat pazarlarına odaklanan yurtiçi üreticiler üretim planlarını bu doğrultuda gerçekleştirmişlerdir. Seçim sonrasında hızlı seviyede artan yurtiçi talep artan fiyat hareketleri ile birlikte Türkiye'de müteahhitlerin inşaat faaliyetlerinde demir çelik ürün grubuna dair hammadde tedarikinde darboğaz meydana getirmiştir. Bu gelişmeyi takiben, söz konusu karar alınarak uygulamaya geçmiştir. Burada, ithalat maliyetinin düşürülerek ürün arzının artırılmasının hedeflendiği düşünülebilir. Ancak, bu uygulamanın Türkiye demir çelik endüstrisi üreticileri açısından olumsuz etkilerinin olması beklenir. Bu bağlamda, bu çalışmada konunun kuramsal çerçevesi ve sektörel ampirik analizler dikkate alınarak uygulamanın endüstri çıktısı ve ihracat performansı üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkilerine dair değerlendirmelerin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Grafik 1: Farklı Kaynaklardan Sağlanan İnşaat Demiri ve Hurda Referans Fiyatlarının Seyri²

Kaynak: SteelOrbis Referans Fiyatları

Bu doğrultuda, girişi izleyen bölümde endüstrinin önemi açıklanmıştır. Sonraki bölümde ise gümrük vergisi düzenlemesi ile ilgili olarak eski ve yeni kararname karşılaştırılmaktadır. Ardından endüstrinin maliyet ve nihai ürün fiyatlaması ile ilgili bilgi verilmiş, izleyen bölümde ise endüstrinin orta ve uzun vadede söz konusu ithalat rejim değişikliğinden etkilenmesi irdelenmeye çalışılmıştır.

Demir Çelik Endüstrisinin Önemi

Demir çelik endüstrisinin ürünleri genel ekonomi içerisindeki pek çok iktisadi faaliyet ile doğrudan veya dolaylı ilişkiindedir. Bu nedenle, milli gelir, katma değer, dış ticaret dengesi, istihdam gibi iktisadi gelişmeye yönelik değişkenler endüstri dinamiklerinden etkilenmektedir. Küresel iktisadi sistem içerisindeki birçok kurum ve kuruluş bu gerekçeler ile birlikte ulusal ve uluslararası seviyede çelik endüstrisindeki gelişmeleri yakından izlemektedir.

Son olarak Amerikan Demir ve Çelik Enstitüsü (AISI, 2018) kurumunun 23 Mayıs 2018 tarihli raporunda ABD ekonomisi için demir çelik endüstrisinin katkısına yönelik değerler tespitleri yer almaktadır. Buradaki değerlendirmeye göre sektörün milli gelir üzerinde doğrudan ve dolaylı olarak yaklaşık 520 milyar dolarlık katkısı

² Grafikte yer alan kısaltmaların açıklamaları şu şekildedir: BDT; Bağımsız Devletler Topluluğu, FOB ve CFR; dış ticarete teslim şekilleri, HMS; Ağır ergitme hurdası olarak bir tür hurda tipi.

*Demir Çelik İthalatında Gümrük Vergisi İndirim Kararı ve Endüstriye Etkilerine
Yönelik Bir Değerlendirme*

olduğu belirtilmektedir. İstihdam açısından da doğrudan ve dolaylı olarak 2 milyon kişiye yakın bir etki tespit edilmektedir.

AB'ye dair bu alandaki bir inceleme de makalesi Nisan ayında yayınlanan Oxford Economics iktisatçılarından Doug Godden (2018) tarafından yapılmıştır. Buna göre birlik çapında endüstriye ait toplam üretimin değeri 123,5 milyar avrodur. Bu, AB'nin toplam imalat endüstrisinin % 1,87'sine karşılık gelmektedir. Endüstrinin toplam katma değer açısından katkısı ise 20,7 milyar avro ile % 1,13 olarak belirtilmektedir. Doğrudan ve dolaylı etkileri dikkate alındığında endüstrinin 2,3 milyon kişiye istihdam sağladığı raporlanmaktadır.

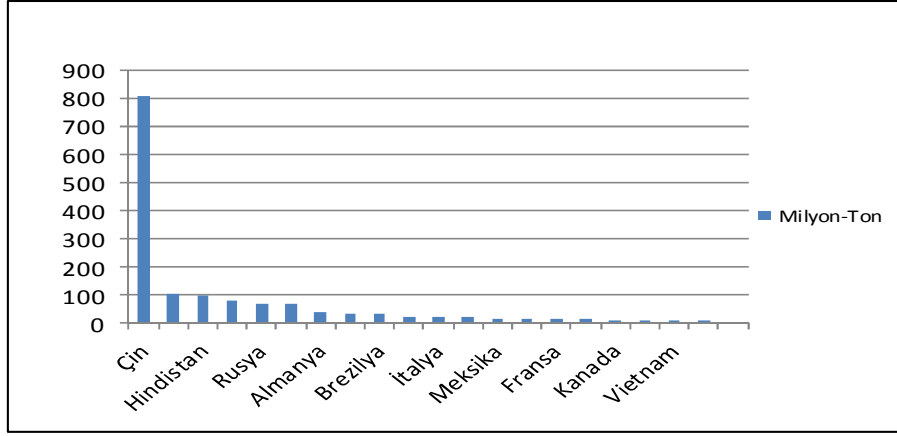
Gelişmekte olan ülkeler açısından sektör çok daha önemlidir. Bu ekonomilerde kalkınma açısından altyapı gelişimleri büyük miktarda çelik tüketimini gerektirmektedir. Altyapı gelişimi için gerekli olan köprüler, demir yolları, gemiler, makine ve çeşitli araçların yapımı hep çelik endüstrisine gereksinim duymaktadır. Bu nedenle endüstrinin bu ekonomilerde iktisadi büyüme ve kalkınmayla birlikte öneminin ağırlık kazandığı gözlenmektedir. Dolayısıyla, çoğu zaman demir çelik endüstrisi sanayileşmenin hızlandırılması açısından en etkin endüstri olarak ifade edilmektedir (Yadav, 2015).

Bu çalışmalarda dikkate alınan temel unsur sektör çıktılarının inşaat, makine imalat, otomotiv, beyaz eşya, gemi yapımı gibi çok geniş eksende diğer endüstrilerde girdi olarak kullanılması sebebiyle ekonomideki doğrudan etkileri yanında dolaylı etkilerinin de hesaplamalara dâhil edilmesidir. Ayrıca endüstri, üretim yapısı içerisinde tüketime konu yardımcı hammadde ve malzeme, makine ve ekipman, yedek parça vs. şeklindeki alt endüstrilerle ilişki içerisindedir. Dolayısıyla sektörün iktisadi faaliyetlerinin milli gelir ve büyüme açısından belirleyici olması beklenebilir. Özkan (2011) tarafından Türkiye verileriyle gerçekleştirilen analizde, endüstriyel üretim ve dış ticaret akışlarının reel milli gelir ile etkileşimi Granger nedensellik testli ile incelenmiştir. Hesaplanan ve kritik değerlerin üzerinde olan F değerlerine göre, endüstriyel üretim ve ihracattan reel milli gelire, endüstriyel üretim endeksinden ihracata (miktersal ve değersel) ve ithalata (değersel), ihracattan ise endüstriyel üretim endeksine doğru bir nedensellik durumu istatistiksel olarak anlamlı seviyede ortaya konulmaktadır.

Türkiye demir çelik alanında dünya çapında önemli bir üreticidir. Dünya Çelik Derneği istatistiklerine göre ülkede 2000 yılında 19,8 milyon ton civarında olan üretim kapasitesi 2015 yılında yaklaşık % 155'lik bir artışla 50,4 milyon ton olmuştur (WSA [World Steel Association], 2016). Türkiye dünya ham çelik üretim sıralamasında dokuzuncu sırada yer almaktadır. Dünya ham çelik üretimi aynı yılda 1,6 milyar ton civarındadır. Endüstri, Türkiye dış ticaretindeki payı açısından da önemli bir yere sahiptir. TÜİK'e (2017) göre 2016 yılındaki yaklaşık 143 milyar dolarlık toplam ihracatın % 7,76'sı endüstri ürünleri ile gerçekleştirilmiştir. Aynı yıldaki yaklaşık 199 milyar dolarlık toplam ithalatın % 7,84'ü de yine endüstri ürünlerinden kaynaklanmıştır. Bu da sektörün dış ticarete açık verdiğini göstermektedir.

Demir çelik endüstrisinin doğrudan ve dolaylı istihdam potansiyeli açısından da Türkiye ekonomisine katkısı önemli seviyededir. Endüstrinin ayrıca, üretim yöntemleri ve teknolojik açıdan proses, makine ve elektrik-elektrik mühendisliği gibi uygulamaların gelişimine ve bilgi birikimine önemli katkıları bulunmaktadır. Gelişmiş ülkelerde çok daha erken dönemlerde başlayan çelik üretimi zamanla katma değeri daha yüksek nitelikli ürünlere yönelmiştir. Katma değeri düşük nitelikteki ürünlerin üretimi ise gelişmekte olan ya da az gelişmiş ülkelere bırakılmıştır. Ancak, buna rağmen ham çelik üretimi dünya sıralamasında gelişmiş ülkelerin hala üst sıralarda yer aldığı görülmektedir (Grafik 2). Çelik endüstrisi ve üretimi tüm dünya ülkeleri için önemini korumaktadır.

Grafik 2: Ham Çelik Üretiminde Ülkeler Sıralaması

Kaynak: 2016 Yılı Dünya Çelik Derneği İstatistikleri (WSA, 2016)

Demir Çelik Endüstrisi Eski ve Yeni İthalat Rejimi

Demir çelik ürünleri gümrük tarife istatistik pozisyon (GTIP) numaraları bazında 72 ve 73 nolu ana sınıflar içerisinde sınıflandırılmaktadır. İthalat rejimi ile ilgili 20.12.1995 tarih ve 95/7606 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile uygulanagelen ve son olarak 25.12.2017 tarih ve 2017/11168 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile uygulamaya geçilen demir çelik ürünlerine (72 nolu³) yönelik gümrük tarifeleri karşılaştırmaları Tablo 1⁴'de verilmiştir. Eski uygulamada tarifeler ülke grupları iki

³ Türkiye üretiminde daha yoğun oranda olması sebebi ile bu çalışmada yalnızca 72 ana grubu ve onun altında yer alan 7214 alt ürün gruplarında odaklanılmıştır.

⁴ Tabloda yer alan sütun harflerine dair açıklamalar şu şekildedir: A; 20.12.1995 tarih ve 95/7606 sayılı ithalat rejimine yönelik Bakanlık Kararına dair gümrük vergileri (31 Aralık 1995 tarih ve 22510 sayılı resmi gazetede yayınlanan). A1; AT (Avrupa Topluluğu) VE EFTA ülkeleri için; A2; Diğer ülkeler için; B; 25.12.2017 tarih ve 2017/11168 sayılı ithalat rejimine yönelik

*Demir Çelik İthalatında Gümrük Vergisi İndirim Kararı ve Endüstriye Etkilerine
Yönelik Bir Değerlendirme*

sınıfta (AB, EFTA ülkeleri ve diğer ülkeler) verilmekte iken, yeni uygulamada ülke grupları 8 sınıf altında toplanmıştır:

1 nolu grupta, AB ve EFTA üyesi ülkeler ile birlikte İsrail, Makedonya, Bosna-Hersek, Fas, Filistin, Tunus, Mısır, Gürcistan, Arnavutluk, Ürdün, Şili, Sırbistan, Karadağ ve Kosova yer almaktadır. 2 nolu grup Güney Kore, 3 nolu grup Malezya ve 4 nolu grup Singapur'u temsil etmektedir. 5 nolu grup genelleştirilmiş tercihsel sisteminden yararlanacak ülkeler grubunu, 6 nolu grup en az gelişmiş ülkeleri ve 8 nolu grup ise diğer ülkeler içindir.

AB ve EFTA grubundaki ülkeler için geçmişten gelen aradaki Gümrük Birliği (GB) sebebi ile karşılıklı tarifeler büyük oranda sıfırlanmıştır. Tablo 1'de görüldüğü üzere, birçok ürün grubunda gümrük vergisi (GV) indirimine gidilmiştir. Eski uygulamada tüm alt grupların ortalaması 5,96 iken yeni uygulama ile birlikte sınıflandırılmış ülke grupları ortalamalarının ortalaması 3,49 seviyesindedir. Ortalamada yeni durumda indirim gözlenen ürün grupları tabloda farklı renk ile işaretlenmiştir.

Türkiye toplam çelik üretimi ve ihracatında en yüksek payı uzun ürün grupları almaktadır. Uzun ürün grubu içerisinde ise en büyük pay inşaat demiri ve profil ürünlerine aittir. Bu bağlamda yoğun ticarete konu olan ürün gruplarının detaylı olarak eski ve yeni GV oranlarının durumu Tablo 2'de verilmiştir. Görüldüğü üzere, 7216 kodu ile tanımlanan profil ürün grupları için eski rejimde AB ve EFTA ülke grupları haricindeki tüm ülkeler için uygulanan 17 GV oranı, yeni uygulama ile Singapur için sıfırlanmakta ve özellikle Güney Kore ve Malezya için indirimde gidilmektedir. Tablolarda AB ve EFTA ülke grupları için gerçekte sıfır olarak uygulanan değerlerden farklı değerler görülmektedir. Bunun sebebi, GB ile birlikte AKÇT anlaşması hükümlerince kademeli olarak azaltılan GV'lerin ilk yıl uygulama oranları ithalat rejimi kararnamesinde dikkate alınmasıdır.

Tablo 1: Demir Çelik (72) Ana ve Alt Ürün Grupları Bazında Ortalama Eski ve Yeni Gümrük Tarifeleri

GTİP KODU	A					B				
	A1	A2	B1	B2	B3	B4	B5			
							6	7	8	
7201	0,00	2,80	0,00	0,00	0,00	0,00	1,65	1,65	1,65	
7202	0,00	4,64	0,00	0,00	0,00	0,00	0,21	0,95	3,33	
7203	0,00	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
7204	0,00	0,72	0,00	0,00	0,00	0,00	0,72	0,72	0,72	
7205	0,00	1,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
7206	0,00	2,50	0,00	0,00	0,00	0,00	2,50	2,50	2,50	
7207	5,11	16,05	0,00	3,35	6,43	0,00	13,52	13,52	13,52	
7208	0,00	4,96	0,00	2,19	4,97	0,00	9,11	9,11	9,11	
7209	0,00	4,94	0,00	2,22	4,98	0,00	9,44	9,44	9,44	
7210	0,00	6,11	0,00	1,58	3,81	0,00	6,89	6,89	6,89	

Bakanlık Kararına dair gümrük vergileri (31 Aralık 2017 tarih ve 30287 sayılı resmi gazetede yayınlanan).

Yasin BIYIK, N. Lerzan ÖZKALE

7211	0,00	6,17	0,00	3,57	4,08	0,00	9,49	9,49	9,49
7212	0,00	4,93	0,00	1,19	2,67	0,00	6,79	6,79	6,79
7213	4,33	11,99	0,00	2,99	6,69	0,00	31,00	31,00	31,00
7214	10,60	15,00	0,00	2,90	6,51	0,00	24,05	24,05	24,05
7215	0,42	4,99	0,00	0,00	0,71	0,00	1,27	1,27	1,27
7216	4,49	12,71	0,00	2,60	6,17	0,00	11,15	11,15	11,15
7217	0,00	4,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7218	0,00	3,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,54	0,54	0,54
7219	0,00	6,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,05	3,05	3,05
7220	0,00	5,40	0,00	0,00	0,00	0,00	2,86	2,86	2,86
7221	0,00	6,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,00	3,00	3,00
7222	0,00	5,33	0,00	0,00	0,00	0,00	1,23	1,23	1,23
7223	0,00	4,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7224	1,04	6,50	0,00	1,08	2,40	0,00	5,74	5,74	5,74
7225	0,00	5,73	0,00	0,00	0,69	0,00	4,15	4,15	4,15
7226	0,00	5,17	0,00	0,00	0,86	0,00	4,29	4,29	4,29
7227	0,00	6,40	0,00	0,00	0,94	0,00	17,40	17,40	17,40
7228	1,67	6,90	0,00	0,93	2,09	0,00	4,63	4,63	4,63
7229	0,00	4,8	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
μ	0,95	5,96	0,00	0,85	1,86	0,00	6,02	6,05	6,13

Kaynak: İthalat Rejimi Kararı (20.12.1995 tarih ve 95/7606 sayılı). Resmi Gazete Tarih: 31.12.1995 ve Sayı: 22510 (A sütunu için); İthalat Rejimi Kararına Ek Karar (25.12.2017 tarih ve 2017/11168 sayılı). Resmi Gazete Tarih: 31.12.2017 ve Sayı: 30287 (B sütunu için)

Dikkat ile incelenmesi gereken diğer bir ürün grubu olarak 7214 kodu ile tanımlanan nervürlü inşaat demirlerindeki durum eski uygulamada AB ve EFTA hariç diğer ülke grupları için 15 seviyesinde olan GV oranı yeni uygulama ile sıfırlanmıştır. Demir çelik endüstrisinde çelikhane üretiminin çıktısı (haddeleme işlemi öncesi) olarak 7224 kodu ile sınıflandırılan yarı mamul ürünleri kütükler ve blumlar içinde düzenleme söz konusudur. AB, EFTA ülke grupları ve Singapur için GV oranı sıfırlanmıştır. Yine Güney Kore ve Malezya için ürün grupları bazında indirim söz konusudur. Eski uygulamada diğer ülkeler için uygulanan oran yeni uygulama ile 5, 6, 7 ve 8 nolu ülke grupları için büyük ölçüde korunmuştur. Ayrıca, yeni uygulamanın kütük/blum ürün gruplarında GTIP kodlarında değişiklikler söz konusudur.

Tablo 2: Türkiye’de En Yoğun Üretimi Gerçekleştirilen Alt Ürün Grupları Bazında Ortalama Eski ve Yeni Gümrük Tarifeleri

GTIP AÇIKLAMA	A			B				B5		
	A1	A2	B1	B2	B3	B4	6	7	8	
H şeklinde profiller	6,8	17	0	4,2	9,4	0	17	1	17	
I şeklinde profiller	6,8	17	0	4,2	9,4	0	17	1	17	
H şeklinde olanlar	6,8	17	0	4,2	9,4	0	17	1	17	
U şeklinde profiller	6,8	17	0	4,2	9,4	0	17	1	17	
I şeklinde profiller	6,8	17	0	4,2	9,4	0	17	1	17	
H şeklinde olanlar	6,8	17	0	4,2	9,4	0	17	1	17	

*Demir Çelik İthalatında Gümrük Vergisi İndirim Kararı ve Endüstriye Etkilerine
Yönelik Bir Değerlendirme*

										7
Enine kesiti 6-8 mm (8 dâhil) ye kadar olan yuvarlak çubuklar	10,6	15	0	0	0	0	0	0	0	0
Enine kesiti 8-10 mm (10 dâhil) ye kadar olan yuvarlak çubuklar	10,6	15	0	0	0	0	0	0	0	0
Enine kesiti 10-26 mm (26 dâhil) ye kadar olan yuvarlak çubuklar	10,6	15	0	0	0	0	0	0	0	0
Enine kesiti 26 mm den fazla olan yuvarlak çubuklar	10,6	15	0	0	0	0	0	0	0	0
Dört köşeli çubuklar	10,6	15	0	0	0	0	0	0	0	0
Altı köşeli çubuklar	10,6	15	0	0	0	0	0	0	0	0
Diğer köşeli çubuklar	10,6	15	0	0	0	0	0	0	0	0
Blumlar	0	3	0	3,5	7,8	0	14	1	14	4
Kütükler	0	3	0	3,5	7,8	0	14	1	14	4
Blumlar	4	14	0	3,5	7,8	0	14	1	14	4
Kütükler	4	14	0	3,5	7,8	0	14	1	14	4
Blumlar	4	14	0	3,5	7,8	0	14	1	14	4
Kütükler	4	14	0	3,5	7,8	0	14	1	14	4
Blumlar	4	14	0	3,5	7,8	0	14	1	14	4
Kütükler	4	14	0	3,5	7,8	0	14	1	14	4
Blumlar	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0
Kütükler	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0

Kaynak: İthalat Rejimi Kararı (20.12.1995 tarih ve 95/7606 sayılı). Resmi Gazete Tarih: 31.12.1995 ve Sayı: 22510 (A sütunu için); İthalat Rejimi Kararına Ek Karar (25.12.2017 tarih ve 2017/11168 sayılı). Resmi Gazete Tarih: 31.12.2017 ve Sayı: 30287 (B sütunu için)

Demir Çelik Endüstrisinde Maliyetler ve Fiyat Hareketleri

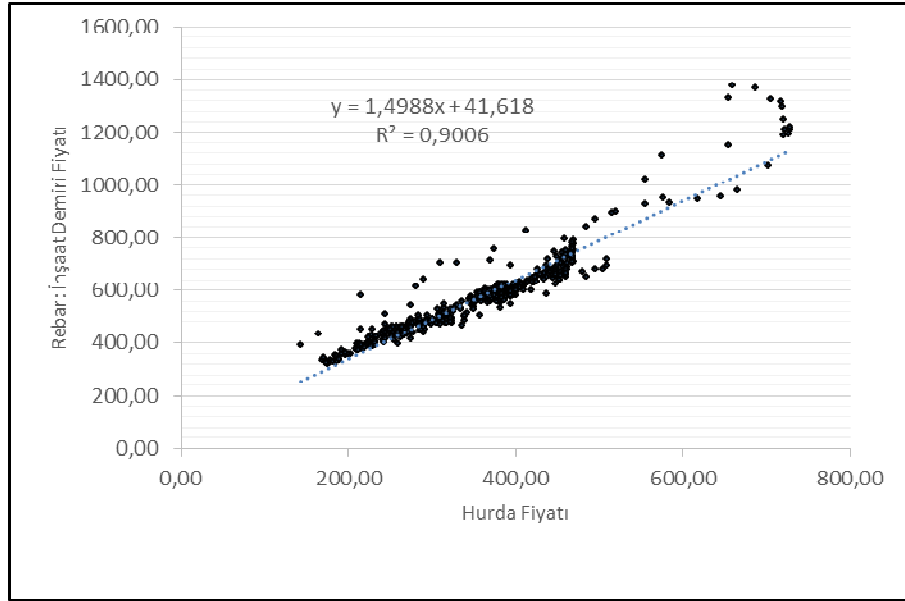
Üretim yöntemine bağlı olarak demir çelik endüstrisinde maliyet yapıları farklılık göstermektedir. Birincil tip yüksek fırınlı üretim tesislerinde cevher demir fiyatı en belirleyici maliyet kalemi iken, ikinci tip elektrik ark ocaklı tesislerde hurda fiyatı en belirleyici maliyet kalemidir. Hurda ile üretim aynı zamanda geri kazanım yöntemi olarak da nitelendirilmektedir. Bunun dışındaki maliyet kalemleri incelendiğinde birincil tip üretim yönteminde kok ve/veya taş kömür fiyatları da genel maliyet yapısı içinde önemli bir yer tutmaktadır. İkincil tip üretim de ise hurdanın ergitilmesinde çoğunlukla elektrik enerjisinden faydalandığı için elektrik ve elektrot fiyatları ayrıca kimyasal reaksiyon dengesi için tüketilen antrasit, doğal gaz fiyatlarının da önemi dikkate değerdir. Tüm üretim yöntemlerinde refrakter, kireç, ferro-alyajlar da ayrıca önemli tüketim kalemleridir (Remus, Aguado Monsonet, Roudier & Delgado Sancho, 2013: 369-429). Ülkelerin tüm bu üretim faktörlerine sahip olma durumuna göre uluslararası ticarete rekabet avantajı elde etmesi beklenmektedir. Türkiye'nin temel hammadde açısından dışa bağımlı ve enerji maliyetleri açısından dezavantajlı olmasına rağmen, uluslararası seviyede

belirgin rekabet gücüne sahip olma durumuna yönelik teorik irdelemenin klasik dış ticaret teorileri haricinde değerlendirme gerekliliği Bıyık ve Özkale (2017: 721) çalışmasında ayrıca vurgulanmaktadır.

Bahsedilen üretim yöntemleri ile üretilen çelik ürünler genel itibariyle uzun ve yassı olmak üzere iki tiptir. Ayrıca, her bir ürün grubu kendi içerisinde kimyasal bileşimine bağlı olarak düşük alaşımlı/alaşımsız, alaşımlı ve paslanmaz olmak üzere üç alt grup içerisinde de sınıflandırılabilir. Her bir ürün grubunun kendine has üretim süreci ve tüketilen yardımcı malzemeler ile birlikte maliyet yapısı farklılaşmaktadır. Dünya üretiminde birinci tip üretim yönteminin payı yaklaşık % 75 olup, geri kalan üretim elektrik ark ocaklı yöntem ise hurda tüketimi ile gerçekleştirilmektedir. Türkiye’de ise üretimin yaklaşık % 65’i elektrik ark ocaklı yöntem ile yapılmaktadır.

Hurda fiyatları ile inşaat demiri fiyatları arasındaki sistematik ilişki Grafik 2’de gösterilmektedir. Buradan, inşaat demiri ve hurda fiyat hareketlerinin birbirleri ile son derece ilişkili olduğu anlaşılabilmektedir.

Grafik 2: Hurda (HMS I/II 80-20 CFR \$) ve İnşaat Demiri (Depo Çıkışı Türkiye, \$) Fiyat ilişkisi

Kaynak: SteelOrbis Referans Fiyat Endeksleri; 2008-2016 haftalık ortalama veriler kullanılarak regresyon analiziyle yapılmıştır.

Türkiye’deki üretim yöntemine bağlı olarak hurda yoğun olarak tüketilmektedir. Yerli hurda kapasitesinin sınırlı olması sebebi ile çoğunlukla yurt dışından hurda ithalatında bulunmaktadır. Türkiye 2015 yılında 16,3 milyon ton hurda ithalatı ile dünyanın en büyük hurda ithalatçısı olmuştur. Dünya Çelik Derneği

*Demir Çelik İthalatında Gümrük Vergisi İndirim Kararı ve Endüstriye Etkilerine
Yönelik Bir Değerlendirme*

İstatistiklerine göre dünya genelinde 82,9 milyon ton çelik hurda ithalatında Türkiye'nin payı % 19,7'dir (WSA, 2016).

Hurda dâhil hemen hemen tüm girdiler konusunda net ithalatçı konumunda olan endüstrinin, tedarikçi ülkelerin çeşitli sınırlayıcı uygulamalar ile birlikte hammadde temini konusundaki riskleri ifade edilmektedir (Çevik, 2017: 10). Hurda fiyatları uluslararası piyasalarda belirlenmektedir. Londra Metal Borsası (LME) bu alanda önemli bir referans fiyat belirleyici platform olarak bilinmektedir. Dünyada değişen döviz kurları, petrol fiyatları, elde edilmiş maliyetleri gibi birçok faktör hurda fiyatlarını etkilemektedir. Hurda tedariki büyük çoğunlukta yurtdışından döviz ile temin edildiği için endüstrideki nihai ürün fiyat değişimleri döviz endeksi olarak gerçekleşmektedir. Emtia niteliğindeki inşaat demiri için uluslararası fiyat seviyeleri ile son derece ilişkili bir fiyatlandırma politikası izlenmektedir. Farklı veri kaynaklarından elde edilen farklı ülkelerdeki inşaat demiri çıkış fiyatları ile Türkiye depo çıkış fiyatları arasındaki dalgalanmanın seyri Grafik 1' de verilmiştir. Buradan anlaşılacağı üzere, BDT, Çin, İtalya referans fiyatları ve Türkiye depo çıkışı referans fiyatı birbirleri ile yüksek korelasyon ile hareket etmektedirler. Aynı zamanda tüm fiyat hareketleri grafiğe ilave edilen HMS I/II hurda referans fiyat endeksinde de paralel seyir izlemektedir.

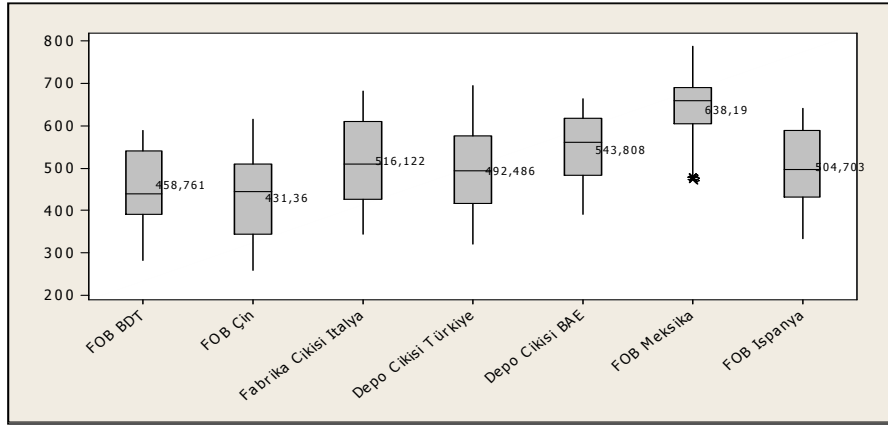
Son beş yıllık dönem içerisindeki referans fiyat seyirleri dikkate alındığında ulusal ve uluslararası fiyat dalgalanmalarının birbirleri ile paralel nitelikte hareket ettikleri belirtilebilir. Fiyat serilerindeki farklılaşmalar serilerde belirtilen göstergelere nakliye, navlun ve vergiler dâhil olup olmama durumundan kaynaklanmaktadır. Ülkelerin uyguladıkları GV'lerin etkisi ile uluslararası piyasalarda rekabetçiliğin sürdürülebilirliği son derece önem arz etmektedir ve bu etkileşim Türkiye için düzenlemeye konulan yeni GV rejimi dikkate alınarak bir sonraki bölümde irdelenmeye çalışılmıştır.

Yeni İthalat Rejiminin Demir Çelik Endüstrisine Beklenen Etkilerinin İrdelenmesi

İthalat rejimine yönelik yeni uygulama kararı ile birlikte 72 ana grubu içerisinde yer alan birçok demir çelik ürününe yönelik GV indirim uygulamasına gidilmesi, sektör üzerinde orta ve uzun vadede ciddi etkiler yaratması beklenebilir. Demir çelik ürünleri ihracat ve ithalatta GV şeklindeki tarife değişimlerine son derece duyarlı hareket etmektedir. Son olarak, ABD ve AB arasında olası serbest ticaret anlaşmasının Türkiye demir çelik ihracatına etkilerini değerlendirmeye yönelik ampirik çalışmada, tarifelerin % 1'lik seviyede azaltılmasının ihracat için yaklaşık % 10 seviyesinde artış yaratabileceği hesaplanmaktadır (Bıyık, 2017: 641). Özellikle yurtiçi üretimde önemli bir paya sahip uzun ürün grubu içerisindeki 7214 alt kodu ile tanımlanan inşaat demir ürünleri için uygulama öncesinde AB ve EFTA ülkeleri haricinde diğer ülkeler için % 15 seviyesindeki oran tüm ülke grupları için sınırlanmıştır. İnşaat demiri ürün grubu emtia niteliği olan ve ürün standartları belirli seviyede genel kabul görmüş ürün gruplarıdır. Rekabetçiliğin yüksek olduğu ürün gruplarıdır. Bu şekilde bir indirim ile Türkiye'deki üreticilerin diğer ülke grupları ile

rekabet edebilmesi oldukça zorlayıcı olacaktır. Nitekim Grafik 1’de verilen farklı bölge grupları bazındaki fiyat endekslerinin kutu çizim grafikleri Grafik 3’te verilmiştir. Çin için ortalama fiyat seviyeleri (FOB olarak) zaten Türkiye depo çıkışı fiyatlarının % 12,4 altında kalmaktadır. Navlun ve sigortalar ile azalacak bu fark eski uygulama ile uygulanan % 15’lik GV sonrasında yurtiçi fiyat seviyesinde belirli bir denge yaratabilmekteydi. Ancak, sıfırlanan vergiler ile Çin ortalama fiyat seviyelerinin Türkiye ortalama fiyat seviyelerinin altında kalacağı açıktır. Benzer durum BDT ülkelerindeki fiyatlar için de gözlenecektir. Dolayısıyla, demir çelik endüstrisinde özellikle inşaat demiri ithalatında uygulanan GV indirimleri sonrasında, çeşitli bölgelerden Türkiye’ye ithalat artışının gerçekleşmesi muhtemeldir. Ek-A’da verildiği üzere GTAP platformu dikkate alınarak gerçekleştirilen genel denge analizlerinde⁵ % 2,89 seviyesinde ithalat artışı tespit edilmektedir.

Grafik 3: Çeşitli Ülkeler Bazında İnşaat Demiri Referans Fiyat Endekslerine Yönelik Kutu Çizimleri

Uygulama sonrasında bölgeye gerçekleşebilecek ithalat artışı ile birlikte Türkiye’de yerleşik üreticilerin durumdan zarar görmesi beklenebilir. Bu aynı zamanda AB ile karşılıklı yürürlükte olan AKÇT anlaşma hükümleri içinde önemli bir konu olarak dikkate alınmalıdır. Zira 1 Ağustos 1996 tarih ve 22714 sayılı resmi gazetede yayınlanan AKÇT anlaşma hükümlerinin⁶ 12’inci maddesi (anlaşma kapsamındaki ürün grupları dâhilinde) “herhangi bir ürün; taraflardan birisinin

⁵ Ek-A’da verilen genel denge analizleri GTAP 3.69 versiyonu üzerinden gerçekleştirilmiştir. Yazılım veri tabanı Türkiye için 2002 baz yılına ait girdi çıktı tablosunu kullanmaktadır. Bu nedenle mevcut ekonomik yapının durumu dikkate alındığında hesaplamaların farklılaşabileceği vurgulanmaktadır. Burada yalnızca çalışmanın kuramsal beklentilerinin GTAP analizi sonuçlarıyla örtüşme durumu belirtmeye çalışılmaktadır.

⁶ http://gib.gov.tr/sites/default/files/uluslararasi_mevzuat/AKCT.htm (Erişim Tarihi: 15.10.2018)

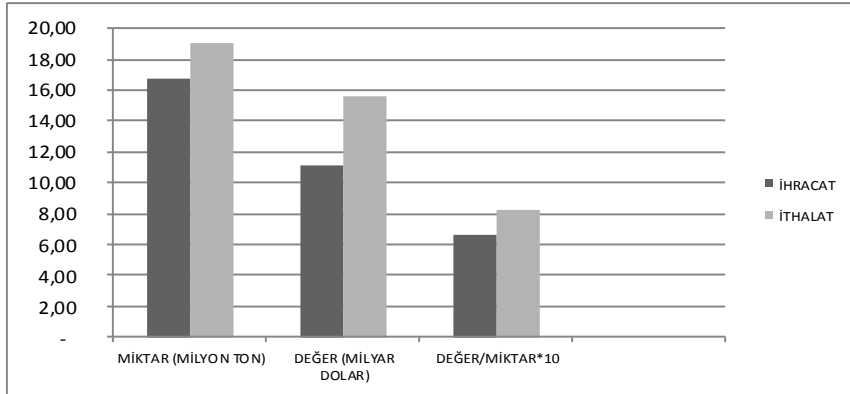
*Demir Çelik İthalatında Gümrük Vergisi İndirim Kararı ve Endüstriye Etkilerine
Yönelik Bir Değerlendirme*

topraklarındaki benzer veya doğrudan doğruya rakip ürünlerin yerli üreticileri üzerinde ciddi zarara veya çelik sektörü veya ekonominin ilgili bir sektöründe ciddi rahatsızlıklara veya herhangi bir bölgenin ekonomik durumunda ciddi tahribata yol açabilecek zorluklara, sebep olacak veya tehdit oluşturacak koşullarda ve artan miktarlarda ithal edilirse, ilgili taraf, Türkiye veya Topluluk, 16. maddede belirtilen şartlar dâhilinde ve usullere uygun tedbirler alabilir” şeklinde açıklama getirmektedir.

Türkiye demir çelik endüstrisi için ithalat genellikle dış ticaret dengesi için önemli bir sorundur. Temel hammadde olarak hurda ve cevher açısından büyük oranda dışa bağımlı olarak faaliyetlerine devam eden endüstrinin nihai ürün bazında da ithalatının yüksek olduğu çoğu zaman eleştirilmektedir. Endüstrinin son dönemde miktar ve değer olarak gerçekleştirdiği dış ticaret verileri Grafik 4’de özetlenmektedir: Türkiye demir çelik endüstrisinin dış ticaret hacmi yaklaşık 26,1 milyar dolar olup, görüldüğü üzere endüstri ithalatı ihracatından hem miktar hem de değer olarak daha yüksektir. Dış ticaret dengesi açısından endüstrinin dengeye ulaşması ya endüstrinin artan seviyede ihracatı ya da azalan seviyede ithalatı ile sağlanabilecektir. Söz konusu uygulama ile gümrük tarifelerinin azaltılması ithalat artışı için bir itici güç teşkil etmektedir. Yeni rejim uygulaması ithalatı artırarak sadece endüstrideki dış ticaret dengesini olumsuz etkilemekle kalmayacak, toplam dış ticaret açığını da artıracaktır.

GTAP analizi sonuçlarına göre (Ek-A); dış ticaret dengesinin -208,61 milyon ABD doları düzeyinde endüstri aleyhine gerçekleşebileceği hesaplanmaktadır.

Grafik 4: Türkiye Demir Çelik Dış Ticareti

Kaynak: Miktar verileri WSA (2016), değersel veriler TÜİK (2017)’den alınmıştır.

Söz konusu kararın gayri safi milli hasılaya (GSMH) olan birikimli etkisinin irdelenmesi de oldukça önemlidir. Harcamalar yaklaşımı üzerinden milli gelir; tüketim, yatırım, devlet harcamaları ve ihracat harcamalarının toplamı ve ithalat için harcamalarının farkına eşittir (Eşitlik 1).

$$\text{Toplam Harcama (Y)} = C (\text{Tüketim}) + I (\text{Yatırım}) + G (\text{Kamu Harcamaları}) + X (\text{İhracat}) - IM (\text{İthalat}) \quad (1)$$

Söz konusu uygulama ile birlikte ithalatın artışı sonrasında tüketim kaleminin eşdeğer nitelikte artışı da beklenebilir. Tüketim çoğunlukla inşaat sektöründe yatırım ara malı niteliğinde olduğu için inşaat endüstri yatırımlarında da bir miktar artış yaratması beklenebilir. Ancak burada orta ve uzun vadede demir-çelik endüstrisi kaynaklı olarak yatırımların azalması şeklinde etkilerin gözlenmesi daha muhtemeldir. Ölçek ekonomisine son derece duyarlı endüstri için artan ithalat neticesinde üretimin olumsuz yönde etkilenmesi ve bunun sonucunda da ihracat piyasalarında rekabet gücünün azalması beklenebilir. GTAP analizlerine göre (EK-A), endüstri çıktısında % 0,97; ihracatında ise % 8,04 oranında azalma tespit edilmektedir. Tüm bu etkileşimler ile birlikte endüstriyel çıktı miktarındaki değişimin ulusal milli gelir seviyesinde yaratacağı etki kapsamlı ampirik analizler ile ortaya konularak irdelenmeyi gerektirmektedir. Bu bağlamda genel denge analizleri ya da ekonometrik hesaplama yaklaşımları ile genişletilmiş çekim modelleri önemli yöntem ve araçlardandır. Bu doğrultuda, genel denge analizi kapsamında GTAP platformu kullanılarak gerçekleştirilen simülasyon uygulama sonuçları Ek-A'da verilmiştir. Uygulama sonucuna göre milli gelirden yaklaşık % 0,02'lik bir azalma tespit edilmektedir.

Sonuçlar ve Öneriler

Gümrük vergileri uluslararası ticarete ticaret akışlarını belirlemede etkin nitelikteki politika araçlarıdır. Endüstrilerin korunması ya da endüstrilerin liberalleşmesi GV uygulamaları ile desteklenmektedir. Türkiye ithalat rejiminde son olarak 25.12.2017 tarih ve 2017/11168 sayılı bakanlık kararı ile uygulamaya geçtiği yeni GV oranları ile yurtiçi üretimde yoğun olan bazı demir çelik ürün gruplarına yönelik ithalatta tarife indirimine gitmekte ya da sıfırlamaktadır. Eski uygulamada özellikle 7214 GTIP kodu ile tanımlanan inşaat demiri ürünleri için yüzdesel olarak 10,6-15 seviyelerinde uygulanan GV'nin tüm ülke grupları için sıfırlanması orta ve uzun vadede Türkiye'de endüstride faaliyet gösteren yerli üreticilerin ihracatları üzerinde olumsuz etki yaratması beklenebilir. Demir çelik endüstrisi ölçek ekonomisine duyarlılığı son derece yüksek bir endüstridir. Artan ithalat ile birlikte yurtiçi pazarda kayıp yaşayan endüstrinin üretim kısıntısına (kapasite kullanım azalımı) gitmesi durumunda birim maliyetleri yükselecektir. Buda ihracatta eskiye oranla daha yüksek maliyetler sebebi ile rekabet dezavantajı ve kayıplar yaşanmasına neden olabilecektir. Nitekim EK-A'da verilen GTAP analiz sonuçlarına göre endüstri ihracatındaki azalma % 8,04 olarak hesaplanmaktadır.

Demir çelik endüstrisi ulusal ve uluslararası seviyede rekabetçiliğin son derece yüksek olduğu bir endüstridir. Sanayi ürünlerinin ticarete maliyet unsuru olarak GV uygulamalarına duyarlılığı son derece yüksektir. Son dönemlerde AB ve ABD'nin çelik ürünleri ithalatında yerli üreticilerini korumaya yönelik tutumları farklı platformlarda tartışılmaktadır. Gelişmiş ülkelerin bu şekildeki korumacı yaklaşımları ile daralan küresel piyasalarda kendine pazar arayışında olan rekabetçi çelik

*Demir Çelik İthalatında Gümrük Vergisi İndirim Kararı ve Endüstriye Etkilerine
Yönelik Bir Değerlendirme*

üreticisi ülkelerin (Çin, Hindistan, BDT, Güney Kore, vb.) de bu bağlamda Türkiye piyasasını olumsuz etkilemesi ayrıca beklenebilecektir. Nitekim normal ve vasıflı çelik rekabetçiliği açısından önemli seviyede olan Güney Kore için inşaat demirinde GV'nin sıfırlanması ve çelik profil ürünlerinde (7216) GV indirimine gidilmesi Türkiye üreticileri için yurtiçi rekabette baskılar yaratabilecektir.

Uygulama ile birlikte kısa vadede beklenen ithalat artışları ve özellikle orta ve uzun vadede ihracat azalışları neticesinde endüstri dış ticaret dengesinin olumsuz yönde etkilenmesi kaçınılmaz olabilecektir. Hali hazırda yapısal bir sorun olarak nitelendirilen dış ticaret açıklarının daha da büyümesi ve bunun makro iktisadi etkileri de ayrıca dikkate alınması gereken unsurlardandır.

Endüstrilerin rekabet edebilirliğinin en temel unsuru olarak verimlilik kavramı endüstri içerisindeki nitelikli işgücünün gelişimine son derece bağlıdır. Demir çelik endüstrisi üretim prosesi ve teknolojik içeriği sebebi ile proses, makine ve elektrik-elektronik mühendisliği pratiklerinin gelişmesi ve bu gelişmelerin nitelikli işgücü gelişimlerini desteklemesi açısından önem arz etmektedir. Aynı zamanda, gelişen nitelikli işgücünün de endüstriyel verimlilik gelişimleri için temel oluşturduğu açıktır. Bu gelişimin, doğrudan endüstri çıktısına fayda sağlamasının yanında, bağlı olduğu alt endüstri alanlarını da olumlu etkilemesi beklenebilir. Örnek vermek gerekirse, stratejik olarak katma değeri yüksek nitelikli ürünler üretmeyi hedefleyen bir ekonomide öncelikli olarak bu ürünlerin gelişimine altyapı oluşturabilecek nitelikteki endüstrilere önem verilmelidir. Neticede, iktisadi sistem içerisindeki hedeflenen teknolojik ürünlere dair know-how bilgi birikiminin artırılması, söz konusu ürünleri yoğun olarak kullanan ve uygulama deneyimleri elde etme imkânına sahip işgücü ile sağlanabilir. Bu da ancak bu imkânları sağlayan endüstrilerin yaşatılabilmesi ile gerçekleştirilebilecektir. Özellikle sıklıkla ihracatı arttırma programları çerçevesince belirtilen katma değeri yüksek ürünlerin üretimine odaklanması ve buna yönelik altyapı hazırlıklarının sürdürülebilmesi, öncelikli olarak firmaların mevcut faaliyetlerindeki rekabet üstünlüklerini koruyabilmelerini gerektirmektedir. Nitelikli ürünlerin üretimi için mevcut durumdakinden daha farklı olarak teknoloji, insan kaynakları, yönetim, sermaye gibi üretim fonksiyonu bileşenlerinin bir araya getirilmesi sağlanabilmelidir. Bu aşamada, endüstri gelişimine yönelik farklı iktisadi plan ve programlara öncelik verilmelidir. Nitelikli çelik üretiminde önde gelen ülkelerdeki gelişim dinamiklerinin incelenmesi önemlidir. Gelişmiş ülkelerdeki makine, elektrik ve elektronik endüstrilerindeki ilerlemelerde demir çelik endüstrisinde elde edilen deneyimlerin ve gelişmelerin önemi mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu çalışma ile son olarak uygulamaya geçilen yeni ithalat rejimi kararının demir çelik endüstrisine olan etkilerini değerlendirmek amaçlanmıştır. Uygulama ile birlikte kısa vadede özellikle endüstriyel ithalat seviyesindeki artışın etkisi ile dış ticaret açığını arttırması muhtemeldir. Orta ve uzun vadede ise endüstriyel çıktı miktarı ve ihracat seviyelerinde azalma etkisi yaratması beklenebilir. Dolayısıyla, endüstriyel istihdam seviyesinde de olumsuz etki beklenebilir. Söz konusu

endüstrinin iktisadi sistem içerisindeki diğer endüstriler ile olan etkileşimleri ve demir çelik ithalatında sağlanan artış ile birlikte inşaat sektöründe yaşanacak etkilerin bütünlük etkilerinin birlikte değerlendirilmesi amacıyla temel model olarak uygulanan GTAP çalışmasının genişletilerek genel denge analizlerinin içsel ve dışsal geçerliliklerinin iyileştirilmesi bu alandaki ilerleyen çalışmalar için önerilmektedir.

Kaynakça

AISI [American Iron and Steel Institute] (2018). The economic impact of the American iron and steel industry. *Summary Results of American Iron and Steel Institute Report, May 23*. <https://www.steel.org/-/media/doc/steel/policy/reports/economicimpact/econ-impact-study---executive-summary.ashx?> (Erişim Tarihi: 23.10.2018)

Bıyık, Y. (2017). TTIP projesi ile beklenen tarife değişimlerinin Türkiye demir çelik ihracatı açısından anlamı ve değerlendirilmesi. *Yönetim ve Ekonomi*, 24(24), 621-648.

Bıyık, Y. ve Özkale, N. L. (2017). Demir çelik endüstrisi üretim yöntemleri ile ihracat, katma değer ve karbon emisyonu azaltma politikaları arasındaki ilişki. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, ICMEB17 Özel Sayısı*, 718-735.

Çevik, B. (2017). Demir çelik sektörü raporu. *Türkiye İş Bankası, İktisadi Araştırmalar Bölümü*. <https://ekonomi.isbank.com.tr/ContentManagementDocuments/sr201703demircelik.pdf> (Erişim Tarihi: 23.10.2018)

Godden, D. (2018). The economic impact of the EU steel sector. *Oxford Economics*, 24 April. <https://www.oxfordeconomics.com/recent-releases/ba255ec4-3e66-42f8-8d4d-f6b69c189d1c> (Erişim Tarihi: 23.10.2018)

Haley, U. C. V. & Haley, G. (2013). *Subsidies to Chinese industry: state capitalism, business strategy, and trade policy*. Oxford Scholarship Online. <http://www.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof:oso/9780199773749.001.0001/acprof-9780199773749> (Erişim Tarihi: 10.01.2018)

İhracat Genel Müdürlüğü. (2018). Demir-çelik, demir-çelikten eşya sektör raporu. *Ankara: T.C. Ekonomi Bakanlığı, Maden, Metal ve Orman Ürünleri Daire Başkanlığı*. https://ticaret.gov.tr/data/5b87000813b8761450e18d7b/Demi_Celik_Demir_Celikten_Esya.pdf (Erişim Tarihi: 23.10.2018)

İthalat Rejimi Kararı (20.12.1995 tarih ve 95/7606 sayılı). Resmi Gazete Tarih: 31.12.1995 ve Sayı: 22510. İthalat Rejimi Kararına Ek Karar (25.12.2017 tarih ve 2017/11168 sayılı). Resmi Gazete Tarih: 31.12.2017 ve Sayı: 30287.

OECD. (2015). Excess capacity in the global steel industry: the current situation and ways forward. *Directorate for Science, Technology and Innovation Steel Committee, DSTI/SU/SC(2014)15/FINAL*.

*Demir Çelik İthalatında Gümrük Vergisi İndirim Kararı ve Endüstriye Etkilerine
Yönelik Bir Değerlendirme*

[http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DSTI/SU/SC\(2014\)15/FINAL&docLanguage=En](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DSTI/SU/SC(2014)15/FINAL&docLanguage=En) (Erişim Tarihi: 15.10.2018)

Özkan, F. (2011). Steel industry and the sector's impact on economical growth in Turkey, *Regional and Sectoral Economic Studies*.

Remus, R., Aguado Monsonet, M.A., Roudier, S. & Delgado Sacnho, L. (2013). Best available techniques (BAT) reference document for iron and steel production. *European Commission, JRC Reference Report*.

REUTERS. (2017). Exclusive: U.S. steel executives appeal directly to Trump for import restrictions. *Business News. August 24*.
<https://www.reuters.com/article/us-usa-trade-steel-exclusive/exclusive-u-s-steel-executives-appeal-directly-to-trump-for-import-restrictions-idUSKCN1B427B>
(Erişim Tarihi: 15.10.2018)

T.C. ve Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu Arasında Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunu Kuran Andlaşmanın Yetki Alanına Giren Ürünlerin Ticareti ile İlgili Anlaşma. Resmi Gazete Tarih: 01.08.1996 ve Sayı: 22714.

TÜİK. (2017). Türkiye istatistik kurumu, dış ticaret istatistikleri veri tabanı. <http://rapory.tuik.gov.tr> (Erişim Tarihi: 15.10.2018)

WSA [World Steel Association] (2016). Steel statistical yearbook 2016. *World Steel Association*. <https://www.worldsteel.org/en/dam/jcr:37ad1117-fefc-4df3-b84f-6295478ae460/Steel%2520Statistical> (Erişim Tarihi: 15.10.2018)

Yadav, V. K. (2015). Appraisal and Importance of Iron&Steel Industry In India. *EPRA International Journal of Economic and Business Review*, 9(3), 156-160.

Ek-A

GTAP Analizi Sonrasında Elde Edilen Bulgular

Türkiye demir çelik endüstrisi demir çelik ürünlerine uygulanan GV tarife indirimlerini değerlendirmek amacıyla Purdue Üniversitesi bünyesindeki GTAP metodolojisinden faydalanılarak genel denge analizleri gerçekleştirilmiştir. Analizlerde, GTAP 3.69 yazılım versiyonu kullanılmıştır. Ülke grupları Türkiye ve diğer dünya ülkeleri olmak üzere iki grupta toplanmıştır. Endüstri olarak demir içerikli metaller ve diğerleri olmak üzere iki grupta toplanmıştır. Girdi çıktı tablolarının bölge ve sektör sınıflandırmalarında GTAP Agg8.1 yazılım versiyonundan faydalanılmıştır. Türkiye'nin diğer dünya ülke gruplarından belirtilen demir içerikli metal ürünleri için uygulanan ithalat ortalama tarife oranları sıfırlanacak nitelikte iktisadi şok uygulayarak analizler gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçları Tablo A.1'de özetlenmiştir.

Şok uygulaması için yazılım kodu;

Shock tms ("FERROMETALS", "RestofWorld", "Turkey") = -2,3450

Tablo A.1: GTAP Analizi Simülasyon Sonuçları

YAZILIMDAKİ DEĞİŞKEN	AÇIKLAMASI	BİRİMİ	"FERROMETALS" olarak tanımlanan demir içerikli	Diğer endüstriler için beklenen
----------------------	------------	--------	--	---------------------------------

KODU			metal sektöründe beklenen değişim	değişim
DTBALİ	TİCARET DENGESİ (change in trade balance by i and by r)	Million US \$	-208,61	109,28
qim	TOPLAM İTHALAT (aggregate imports of i in region s, market price weights)	%	+2,89	-0,02
qo	ENDÜSTRİ ÇIKTISI (industry output of commodity i in region r)	%	-0,97	+0,01
qva	KATMA DEĞER (value added in industry j on region r)	%	-0,97	+0,01
qxs	İHCARAT (export sales of commodity i from r to region s)	%	-8,04	0,06
vgdp	MİLLİ GELİR (change in value of GDP)	%		-0,02

Extended Abstract

Introduction

Iron and steel industry, one of the most critical ones for economic progress and development has made significant advances in the last two decades in Turkey's economy. Increase in national production capacity improved the competitiveness of Turkey's steel industry at the international level.

According to the sector report of the Ministry of Economy of Turkey in 2017, iron and steel sector has the locomotive industry characteristics for national economy and industrialization. When the relationship between the iron and steel industry and the national development process is examined, products of the industry play an important role in the development of its sub-sectors in the whole economy. According to the report, about 150 thousand people are employed in the sector. When considering its indirect employment effects on related industries, the contribution of the iron and steel industry is remarkable.

Other issues underlined in the same report are high energy prices, continuous increase in import prices of scrap, ore and coal used as inputs, low quality and low price product imports causing unfair competition. With all this, utilization of incentives is rather limited. The basic reason is that due to the customs union with the EU, requiring Turkey to comply with the ECSC rules (European Coal and Steel Community) and the restrictions about not allowing government promotion over most of the products in iron and steel industry.

*Demir Çelik İthalatında Gümrük Vergisi İndirim Kararı ve Endüstriye Etkilerine
Yönelik Bir Değerlendirme*

Government support to iron and steel industries in various countries and particularly in China have negative effects on international competition and thus, are being intensively discussed. EU and United States are also designing protectionist measures for their industry. Recently, the American Iron and Steel Institute (AISI) made a written declaration to President Trump for the sector's request about industrial protection and moving industry-related activities into the country.

At the heart of all these protectionist approaches lays the importance of the iron and steel industry for the real economy. However, the situation in Turkey is developing towards a totally opposite direction, with the last government decision to remove customs duties on imported product groups being intensively produced domestically. Before this decision and particularly in 2017, a considerable increase in external and internal prices of reinforcing steel bars has been occurred. In addition, due to relatively stagnant domestic demand before the elections of April 2017, domestic producers mainly focused on export markets to balance their production plan accordingly. After the elections, the fast growing domestic demand with increasing international input price levels has created bottlenecks in the supply of raw materials for construction activities of the contractors in Turkey. In this study, the potential impacts of the new tariff regime on industry production and competitiveness is the main focus area, instead of the reasons of the decision that could be summed as providing low cost raw material supply to the construction industry.

For this purpose, importance of the industry is explained in the first section. The old and new regimes about tariffs are compared in the second section. Then, information about the cost and final product pricing structure of the industry is given, and it has been attempted to examine the effects of the import regime change on the industry in middle and long term.

Method

In this paper, regression analysis is applied for illustrating relationship between indexes of steel and raw material price using time series between 2013 and 2018. Additionally varying price changes from different suppliers are expressed with tools of explorative statistical analysis. Tariff analysis is conducted under theoretical framework to evaluate impacts of changing import tariff regime. Additionally, general equilibrium analysis is conducted under GTAP framework as explained only for highlighting theoretical inferences but not for exact expectations.

Results and Discussion

Custom duties are an effective policy tool for controlling trade flows in international trade. The protection of industries or liberalization of industries could be stimulated by custom duties. However, due to WTO rules aiming to liberalize global trade, member countries are quite restricted in increasing the level of tariffs

or introducing new ones. Turkey moved to the import tariff reduction or elimination for certain iron and steel products that are being produced intensively, with ministerial decision on import regime dated 25.12.2017 and numbered 2017/11168. It is expected that eliminating the custom tariff rates as 10,6-15 percentage level of rebar products defined with 7214 GTIP code in the older regime could have adverse effects on exports in the medium and long term. The iron and steel industry is quite sensitive to the economies of scale. Unit costs will increase if the industrial production decreases due to increasing imports (decrease of capacity utilization). This may lead to competitive disadvantages and losses following the cost increase mentioned above. As a matter of fact, according to the results of GTAP analysis, the decrease in industry exports is calculated as 8,04%.

The competition at the national and international level for the iron and steel industry is extremely high. The industry's production costs are highly sensitive to changes of custom duties. Recently, EU and USA's attitudes towards protecting domestic producers from imported steel products' competition are being largely discussed in different platforms. It is also expected that market seeking competitive steel producing countries (China, India, CIS, South Korea, etc.) narrow the profits in global markets and protectionist approach of developed countries affect adversely the Turkish producers. Indeed, removing the custom tariffs of construction rebar and reducing the custom tariffs of profile products for South Korea that has a significant level competitiveness about plain and special steel products, will be able to create pressures on domestic competition for producers in Turkey. Through the implementation, it is inevitable that the industrial trade balance will be adversely affected in the short term due to the expected increase in imports and especially decrease in export in the medium and long term. The growth of foreign trade deficits, which are now regarded as a structural problem, and macroeconomic effects are also factors to be considered.

As the most fundamental element of competitiveness of an industry, productivity is highly dependent on the development of the qualified workforce within the industry. The iron and steel industry is also important due to its production structure, technological content about metallurgical processes, machinery and electrical-electronics engineering practices as well as their impact on the development of the workforce. In addition to benefiting directly from the industry, this development can be expected to positively affect the sub-industry areas to which it is attached. For example, in an economy that aims to strategically produce high-value added products, priority should be given to industries that are capable of building infrastructure for the development of these products. As a result, the know-how of the targeted technological products in the economic system can be increased by the labor force, which has the capacity to increase the knowledge, the intensive use of the relevant products subject to development and the opportunity to obtain practical experience. This can only be achieved through the survival of the industries that provide these opportunities. Especially, focusing

on the production of high value added products within the scope of export promotion programs and maintaining the infrastructure preparations for that are primary requirements for companies to be able to maintain their competitive advantages. For the production of qualified products, the production function components such as technology, human resources, management and capital should be brought together in a different way from the current situation. At this stage, different economic plans and programs for industrial development should be prioritized. It is important to examine the developmental dynamics in the leading countries in the production of qualified steel products. The importance of experiences and developments obtained from iron and steel industry for the advancement in the machinery, electrical and electronics industries must certainly be taken into account.

This study aims to evaluate the effects of the new import regime decision on the iron and steel industry. With the implementation, it is likely to increase the foreign trade deficit with the effect of the increase in the level of industrial import especially in the short term. In the medium and long term, it is also expected that the amount of industrial output and export levels will decrease. Therefore, negative impact on industrial employment level can be expected. To understand the total effects of the application, considering its interaction with other industries in the economic system and impacts on construction industries, general equilibrium analysis could be useful and with this regards GTAP approach is utilized to get a perspective over the issue. The improvement of the internal and external validity of the general equilibrium analysis by expanding the GTAP study that is applied as a base model in the study is suggested for further work in this area.